

EXAMENREGELING HAVO

2023/2024

VAVO Lyceum van Twente

Ter uitvoering van artikel 2.60 van de
Wet op het voortgezet onderwijs 2020 heeft de
examencommissie VAVO Lyceum van Twente vastgesteld:

Programma van Toetsing en Afsluiting

&

Examenreglement

Dit exemplaar wordt voor 1 oktober 2023 aan de inspectie
toegezonden en voor 1 oktober 2023
aan de kandidaten uitgereikt.

Enschede, september 2023 namens de examencommissie J.M. Bruggink, examensecretaris

vavo Lyceum van Twente

Inhoud

Aardrijkskunde	5
Bedrijfseconomie	6
Biologie	7
Duitse taal en literatuur.....	8
Economie.....	9
Engelse taal en literatuur.....	10
Filosofie	11
Franse taal en literatuur.....	12
Geschiedenis	13
Informatica	14
Maatschappijleer	15
Maatschappijwetenschappen	16
Natuurkunde	17
Nederlandse taal en literatuur	18
Rekenen	19
Scheikunde	20
Wiskunde A.....	21
Wiskunde B.....	22
Procedure Profielwerkstuk (PWS).....	23
Examenreglement	24

SE	Week	Stofomschrijving	Domeinen	Weging	Duur	Vorm	Beoordeling
1	44/45	<u>Aarde:</u> Systeem Aarde (C2, C3) <u>Wereld en Aarde:</u> (Over)leven in Europa (B3, C1)	B C	2	90 min	S	cijfer (herkansbaar)
2	2/3	<u>Wereld:</u> Arm & Rijk (B1, B2) <u>Ontwikkelingsland:</u> Brazilië (D1, D2)	B D	2	90 min	S	cijfer (herkansbaar)
3	12/13	<u>Leefomgeving:</u> Wonen in Nederland (E1)	E	2	90 min	S	cijfer (herkansbaar)
4	7-9	<u>Leefomgeving:</u> Geografisch onderzoek eigen omgeving (E2) Inleverdatum: maandag 26 februari 2024	E	1	n.v.t.	P	cijfer (niet herkansbaar)

Methode: De GEO, 6^e druk, Havo
 Uitgever: Thieme Meulenhoff

S schriftelijk
 M mondeling
 P praktisch
 Luva luistervaardigheid
 D digitaal
 H handelingsdeel

SE	Week	Stofomschrijving	Domeinen	Weging	Duur	Vorm	Beoordeling
1	44/45	Thema: Geldzaken Thema: Ondernemerschap Ondernemen en marktonderzoek	B1 B2 E	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
2	2/3	Thema: Ondernemerschap Marketingplan en rechtsvormen Thema: De eenmanszaak Keuzeonderwerp voorraadwaarderingssystemen	B2 t/m B4 F	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
3	12/13	Thema: de besloten vennootschap Thema: de naamloze vennootschap	C D F1 G	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)

Methode: Bedrijfseconomie 4HAVO (boek 1) en 5HAVO (boek 2)
Uitgeverij: Cumulus educatie bv

S schriftelijk
M mondeling
P praktisch
Luva luistervaardigheid
D digitaal
H handelingsdeel

SE	Week	Stofomschrijving	Domeinen	Weging	Duur	Vorm	Beoordeling
1	44/45	Leeropdrachtenboek 4: Thema 1: Inleiding in de biologie Thema 2: Voortplanting en seksualiteit Thema 3: Genetica Thema 4: Evolutie Thema 6: Waarneming & Gedrag (onderdeel gedrag)	A B C D E F	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
2	2/3	Leeropdrachtenboek 4: Thema 5: Regeling Thema 6: Waarneming en gedrag (onderdeel waarneming) Thema 7: Ecologie en milieu Leeropdrachtenboek 5: Thema 2: DNA	A B C D E F	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
3	12/13	Leeropdrachtenboek 5: Thema 1: Stofwisseling Thema 3: Vertering Thema 4: Transport Thema 5: Gaswisseling en uitscheiding Thema 6: Afweer	B	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)

Methode:
Biologie voor jou MAX methode. Leerwerkboek 4 en 5 havo.

S schriftelijk
M mondeling
P praktisch
Luva luistervaardigheid
D digitaal
H handelingsdeel

SE	Week	Stofomschrijving	Domeinen	Weging	Duur	Vorm	Beoordeling
1	44/45	Woordenschat (K. 1, 7 Na klar + delen uit Handbuch nr. 44, 46, 62) [33⅓%] Grammatica werkwoorden/naamvallen [33⅓%] Schrijfvaardigheid A2+ [33⅓%]	D1	1	90 min	S	cijfer (herkansbaar)
2	2/3	Woordenschat (K. 2, 3, 8 Na klar + delen uit Handbuch nr. 44, 46, 62) [25%] Schrijfvaardigheid A2+ (WB NE-DU) [75%]	D1	2	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
3	12/13	Toets 'Literaire werken' Duits a.d.h.v. S. Zweig 'Schachnovelle', G.Wallraff 'Ganz unten', W. Borchert 2 Kurzgeschichten, 1 gedicht [70%] Woordenschat Handbuch nr. 44, 46 [15%] CE-tekst [15%]	A E	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
4	Datum: 22-01-2024	Kijk- en Luistervaardigheid B1+ (Citotoets)	B	2	60 min	Luva	cijfer (niet herkansbaar)
5	12/13	Presentatie a.d.h.v. eigen gekozen onderwerp over Duitse taal of cultuur + gespreksvaardigheid a.d.h.v een spreekopdracht incl. poster, Duits spreeschema & 3 stellingen/ERK-richtlijnen B1+ (zie Teams).	C	2	15 min	M	cijfer (niet herkansbaar)

Methode: Na Klar! Max + Handbuch (uitgeverij:Malmberg incl. licentie), 'Reader Vaardigheden periode 1-3 Duits Havo' (grammatica/literatuur/ woordenlijst na klar).

S schriftelijk
M mondeling
P praktisch
Luva luistervaardigheid
D digitaal
H handelingsdeel

Bij het niet precies op tijd verschijnen bij SE4 en/of SE5 kun je niet meer tot deze toets worden toegelaten. De indeling voor het toetsmoment is bindend.

Let op: bij de moderne vreemde talen vallen enkele SE's buiten de officiële toetsweken. Voor deze SE's gelden dezelfde regels als voor de overige SE's.

SE	Week	Stofomschrijving	Domeinen	Weging	Duur	Vorm	Beoordeling
1	44/45	Thema Geldzaken: Inkomen, sparen & lenen, verzekeren Thema Welvaart: Het bbp, belasting, ongelijkheid, internationale handel	A2 B C E1 E3 G H I1	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
2	2/3	Thema Speltheorie: Speltheorie Thema Markt: Vraag & aanbod, elasticiteiten, overheidsingrijpen, volkomen concurrentie, markt vormen Thema Arbeid: Vraag & aanbod, werkloosheid	D F H1 H4 J	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
3	12/13	Thema Crisis: Begrotingsbeleid, geldbeleid, de economische kringloop Keuzeonderwerp: Ongelijkheid	C E2 G3 H1 H2 I1 I2 K	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)

Methode: Economie 4HAVO (boek 1) en 5HAVO (boek 2)
Uitgeverij: Cumulus educatie bv

S schriftelijk
M mondeling
P praktisch
Luva luistervaardigheid
D digitaal
H handelingsdeel

SE	Week	Stofomschrijving	Domein	Weging	Duur	Vorm	Beoordeling
1	44/45	SE1 bestaat uit drie onderdelen, elk onderdeel weegt even zwaar mee. <ul style="list-style-type: none"> • Of Course!: Vocabulary & Expressions: Study Box Unit 1 • Of Course: Reference Book: Grammar: Onderdelen: 1/2/3/4/5/6/7/8/9/10/11/15/33 Strategieën: 6.3 Examenidoom (p43 – p51) • Schrijfopdracht* 	D	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
2	2/3	SE2 bestaat uit drie onderdelen, elk onderdeel weegt even zwaar mee. <ul style="list-style-type: none"> • Of Course!: Vocabulary & Expressions: Study Box Unit 2 • Of Course!: Reference Book: Grammar: Onderdelen: 12/13/16/17/18/19/25/26/27/28/33 Index Expressions E -D (p108 – p110) • Schrijfopdracht* 	D	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
3	12/13	SE3 bestaat uit drie onderdelen, elk onderdeel weegt even zwaar mee. <ul style="list-style-type: none"> • Of Course!: Vocabulary & Expressions: Study Box Unit 3 • Of Course: Reference Book: Grammar: Onderdelen: 14/20/21/22/23/24/29/30/31/32/33 Linking Words) (p114 – p119) • Schrijfopdracht* 	D	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
4	Datum: 24-01-2024	Kijk- en Luistervaardigheid (Citotoets)	B	2	60 min	Luva	cijfer (niet herkansbaar)
5	12/13	Gespreks- en Spreekvaardigheid Bij het onderdeel Spreekvaardigheid komt ook Domein E: Literatuur aan bod. Voor de exacte inhoud, de verplichte onderdelen en de normering: zie bestand op Teams	C E	2	20 min	M	cijfer (niet herkansbaar)

*Woordenboeken NL-En, En-NL en NL toegestaan

Lesmaterialen:

- 1) Of Course! MAX Leerwerkboek Havo 5 + leerling licentie
- 2) Of Course! Reference Engels voor de bovenbouw Havo/Vwo/Gym (Digitaal te vinden op de website van Of Course! zelf en als PDF te vinden in de bestanden op Teams)
- 3) Licentie Learnbeat Examentrainer
- 4) Materialen Literatuur (Worden via Teams verstrekt).

S schriftelijk
M mondeling
P praktisch
Luva luistervaardigheid
D digitaal
H handelingsdeel

Bij het niet precies op tijd verschijnen bij SE4 en/of SE5 kun je niet meer tot deze toets worden toegelaten. De indeling voor het toetsmoment is bindend.

Let op: bij de moderne vreemde talen vallen enkele SE's buiten de officiële toetsweken. Voor deze SE's gelden dezelfde regels als voor de overige SE's.

SE	Week	Stofomschrijving	Domeinen	Weging	Duur	Vorm	Beoordeling
1	44/45	<p>DOD: hfst.1 en 2 (Kwestie 1 en 2) Syllabus: § 5 t/m § 5.2.6 (Kwestie 1) en § 5.3 t/m 5.3.7 (Kwestie 2) ET: 4 t/m 19</p> <p>PT: Kwestie 1: Dahl (1), Mill (2), PT: Kwestie 2: Plato (3), Nietzsche (4)</p> <p>C: Hfst.1 Wijsgerige antropologie</p>	A B	1	90 min	S	cijfer (herkansbaar)
2	2/3	<p>DOD: hfst. 3 en 4 (Kwestie 3 en Vraagstuk A) Syllabus: § 5.4 t/m § 5.4.6 (Kwestie 3) en § 5.5 t/m 5.5.4 (Vraagstuk A) ET: 20 t/m 29</p> <p>PT: Kwestie 3: Nozick (5)</p> <p>C: hfst. 2 Ethiek</p>	A C	1	90 min	S	cijfer (herkansbaar)
3	12/13	<p>DOD: hfst. 5 en 6 (Vraagstuk B en C) Syllabus: § 5.6 t/m § 5.6.5 (Vraagstuk B) en § 5.7 t/m 5.7.4 (Vraagstuk C) ET: 30 t/m 38</p> <p>C: hfst. 3 Sociale filosofie</p>	A D	1	90 min	S	cijfer (herkansbaar)
4	4-6	<p>PO Ethiek</p> <p>Inhoud: kennisreproductie, argumentatieve vaardigheden, onderzoeksvaardigheden en benaderingswijzen m.b.t het subdomein ethiek.</p> <p>Deadline: vrijdag 9 februari 2024 Vorm: schriftelijk verslag</p>	A C	1	n.v.t.	P	cijfer (niet herkansbaar)

DOD = Denken over democratie, Spoelstra e.a., Lemniscaat, 2021,

C = Cogito, Eva-Anne Le Coultre, Diemen 2014

ET = eindtermen

PT = Primaire tekst

S schriftelijk
 M mondeling
 P praktisch
 Luva luistervaardigheid
 D digitaal
 H handelingsdeel

SE	Week	Stofomschrijving	Domeinen	Weging	Duur	Vorm	Beoordeling
1	44/45	Vocabulaire (GL Ch. 1 + Exl Hfst. 1-7) [33⅓%] Grammatica (GL Ch. 1 + Gr Hfst. 1-7) [33⅓%] Leestekst [33⅓%]	A D1	1	90 min	S	cijfer (herkansbaar)
2	2/3	Vocabulaire (GL Ch. 2 + Exl Hfst. 8-13) [25%] Grammatica (GL Ch. 2 + Gr. Hfst. 8-14) [25%] Schrijfvaardigheid zonder woordenboek [25%] Boek Sans Famille [25%]	D1 E1	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
3	12/13	Vocabulaire (Exl Hfst. 14-20) [25%] Schrijfvaardigheid met woordenboek N-F / F-N [50%] Boek Le Petit Prince [25%]	D1 E1	2	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
4	Datum: 29-01- 2024	Kijk- en luistervaardigheid (Citotoets)	B	2	60 min	Luva	cijfer (niet herkansbaar)
5	12/13	Spreek- en gespreksvaardigheid	C1 C2	2	15 min	M	cijfer (niet herkansbaar)

Lesmateriaal:

- Grandes Lignes Référence Tweede Fase en Cahier d'activités A+B Havo 5
- Grammatica (reader)
- Examenidoom Frans Havo
- Examenbundel Frans Havo 2023-2024
- Sans famille – Hectore Malot (reader)
- Le petit prince – Antoine de Saint-Exupéry (reader)

S schriftelijk
M mondeling
P praktisch
Luva luistervaardigheid
D digitaal
H handelingsdeel

Bij het niet precies op tijd verschijnen bij SE4 en/of SE5 kun je niet meer tot deze toets worden toegelaten. De indeling voor het toetsmoment is bindend.

Let op: bij de moderne vreemde talen vallen enkele SE's buiten de officiële toetsweken. Voor deze SE's gelden dezelfde regels als voor de overige SE's.

SE	Week	Stofomschrijving	Domeinen	Weging	Duur	Vorm	Beoordeling
1	44/45	Tijdvak 1 t/m 5 Kenmerkende aspecten 1 t/m 22 Thema: Machtsverhoudingen in de Oudheid en Middeleeuwen Thema: Levensbeschouwelijke opvattingen in prehistorie en Oudheid	A B C	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
2	2/3	Tijdvak 5 t/m 8 Kenmerkende aspecten 18 t/m 36 Historische Context: Het Britse Wereldrijk Geschiedenis van de democratie en rechtsstaat	A B D	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
3	12/13	Tijdvak 5 t/m 10 Kenmerkende aspecten 18 t/m 49 Historische context: Duitsland Historische context: Nederland	A B	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)

Methode: Feniks, Tijdvakken en historische contexten 4/5 havo

S schriftelijk
M mondeling
P praktisch
Luva luistervaardigheid
D digitaal
H handelingsdeel

SE	Week	Stofomschrijving	Domeinen	Weging	Duur	Vor	Beoordeling
1	44/45	Deel 1 van de reader	B t/m F	1	90 min	S	cijfer (herkansbaar)
2	2/3	Deel 2 van de reader	B t/m F	1	90 min	S	cijfer (herkansbaar)
3	12/13	HTML/CSS/JAVA, SQL en Micro:bit	A i.c.m. G t/m R	2	120 min	D	cijfer (herkansbaar)
4	49	Projectopdracht no.1 Deadline: vrijdag 8 december 2023	G t/m N of O t/m R	1	n.v.t.	P	cijfer (niet herkansbaar)
5	11	Projectopdracht no.2 Deadline: vrijdag 15 maart 2024	G t/m N of O t/m R	1	n.v.t.	P	cijfer (niet herkansbaar)

De codering van de domeinen komen overeen met de codering die is opgenomen in 'Examenprogramma Informatica vanaf schooljaar 2019 havo en vwo'

S schriftelijk
M mondeling
P praktisch
Luva luistervaardigheid
D digitaal
H handelingsdeel

SE	Week	Stofomschrijving	Domeinen	Weging	Duur	Vorm	Beoordeling
1	44/45	Hfst.2: Rechtsstaat	A B	1	90 min	S	cijfer (herkansbaar)
2	2/3	Hfst.3: Parlementaire democratie	A C	1	90 min	S	cijfer (herkansbaar)
3	12/13	Hfst.4: Pluriforme samenleving Hfst.5: Verzorgingsstaat	A D E	1	90 min	S	cijfer (herkansbaar)

Methode: Thema's Maatschappijleer HAVO 6^e druk – lesboek
uitgeverij Essener

S schriftelijk
M mondeling
P praktisch
Luva luistervaardigheid
D digitaal
H handelingsdeel

SE	Week	Stofomschrijving	Domeinen	Weging	Duur	Vorm	Beoordeling
1	44/45	Hoofdstuk 1 t/m 3	A B C D	3	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
2	2/3	Hoofdstuk 4 t/m 6 Hoofdstuk 1 t/m 3	A B D E bijlage 5	3	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
3	12/13	Hoofdstuk 7 t/m 9 Hoofdstuk 1 t/m 6	A B C D E	3	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
4	47-49	Analyse van een sociale actualiteit Inleverdatum: vrijdag 8 december 2023 Opdracht in Teams	A F	1	n.v.t.	P	cijfer (niet herkansbaar)

Methode: Seneca Maatschappijwetenschappen havo lesboek, 2^e geheel herziene druk
Uitgeverij: Seneca Burgerschap B.V.

S schriftelijk
M mondeling
P praktisch
Luva luistervaardigheid
D digitaal
H handelingsdeel

SE	Week	Stofomschrijving	Domeinen	Weging	Duur	Vorm	Beoordeling
1	44/45	Kracht en beweging, Energieomzettingen, Hfst.1: Bewegen in beeld Hfst.3: Krachten Hfst.6: Arbeid en energie	C1 C2	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
2	2/3	Informatieoverdracht, Eigenschappen van stoffen en materialen, Gebruik van elektriciteit, Menselijk lichaam Hfst.2: Elektriciteit Hfst.4: Trillingen Hfst.7: Stoffen en materialen Hfst.9: Golven KML: Menselijk lichaam*	B1 D1 F G1	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
3	12/13	Medische beeldvorming, optica, Moment, Zonnestelsel en heelal Hfst.5: Straling Hfst.8: Krachten in evenwicht Hfst.10: Medische beeldvorming Hfst.11: Zonnestelsel en Heelal KOP: Optica*	B2 B3 C2 E1	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)

overal natuurkunde Noordhoff, 5e ed.

* geen examenstof, wel SE stof

In het Centraal Examen worden de volgende hoofdstukken getoetst:

Hoofdstuk 1 t/m 11 (7.5 & 9.3 NIET)

S schriftelijk
M mondeling
P praktisch
Luva luistervaardigheid
D digitaal
H handelingsdeel

SE	Week	Stofomschrijving	Domeinen	Weging	Duur	Vorm	Beoordeling
1	44/45	Poëzieanalyse, woordenschat, spelling/grammatica en tekstverklaring (hulpmiddel: geen) Zie de informatie in Teams.	A C E2	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
2	2/3	Poëzieanalyse, woordenschat, spelling/grammatica en tekstverklaring (hulpmiddel: geen) Zie de informatie in Teams.	A C E2	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
3	12/13	Schrijfopdracht (computer: Word + woordenboek toegestaan) Zie voorwaarden en informatie in Teams.	C D	1	120 min	D	cijfer (herkansbaar)
4	Periode 1 en 2	Boek-/tekstbesprekingen (2 rondes) van gelezen literaire werken (totale tijd: 2 x 90 minuten). Zie ook * en **. Zie studiewijzers + voorwaarden en informatie in Teams.	E1 E2	1	90 min	P	cijfer (niet herkansbaar)
5	10 t/m 13	Mondelinge presentatie De presentaties worden in groepen van max. zes leerlingen afgenomen (totale tijd: 2 uur). Zie ook **. Zie voorwaarden en informatie in Teams.	B D	1	15 min	M	cijfer (niet herkansbaar)

Methode: KERN: Nederlands taal & cultuur Tweede fase licentie aanvullend – Uitgever Boom. Readers: 1) Taalvaardigheid opdrachten en 2) Taalvaardigheid teksten en theorie en 3) Literatuur.

S schriftelijk
M mondeling
P praktisch
Luva luistervaardigheid
D digitaal
H handelingsdeel

* Het gemiddelde van de twee behaalde cijfers bepaalt het SE4-cijfer. Er is slechts één inhaalmoment na SE3.

** Bij het niet precies op tijd verschijnen kun je niet meer tot deze toets worden toegelaten.

SE	Week	Stofomschrijving	Domeinen	Weging	Duur	Vorm	Beoordeling
1	47/ 5/ 11	Niveau: 3F	Getallen Verhoudingen Meten en Meetkunde Verbanden	1	120 min	D	cijfer (herkansbaar)

De rekentoets is verplicht voor leerlingen die een diploma willen behalen en geen wiskunde in het pakket hebben.

De rekenlessen starten in **week 38**.

Als de leerling voor het schoolexamen rekenen een voldoende haalt, hoeft de leerling de rekenlessen niet meer te volgen.

Het cijfer van de rekentoets telt niet mee bij de uitslagbepaling voor het diploma. Het cijfer komt op een aparte bijlage bij de cijferlijst te staan.

Leermiddelen: Studyflow

S schriftelijk
M mondeling
P praktisch
Luva luistervaardigheid
D digitaal
H handelingsdeel

SE	Week	Stofomschrijving	Domeinen	Weging	Duur	Vorm	Beoordeling
1	44/45	Hfst.1: Chemisch rekenen Hfst.2: Chemische bindingen Hfst.3: Organische chemie Hfst.4: Zouten	A B C	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
2	2/3	Hfst.5: Reacties in beweging Hfst.6: Chemisch evenwicht Zuren en basen Hfst.7: Redoxacties Hfst.8: Productzuivering Gehaltebepaling	A B C D	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
3	12/13	Hfst.8: Risico's van stoffen Onderzoek Hfst.9: Materialen Hfst.10: Chemie van het leven Hfst.11: Groene industrie	A B C D E F G	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)

Methode : Nova scheikunde MAX boek + online 4 en 5 HAVO

Uitgeverij: Malmberg

Hfst.1 t/m Hfst.6 boek 4-havo ed. MAX

Hfst.7 t/m Hfst.11 boek 5-havo ed. MAX

S schriftelijk
M mondeling
P praktisch
Luva luistervaardigheid
D digitaal
H handelingsdeel

SE	Week	Stofomschrijving	Domeinen	Weging	Duur	Vorm	Beoordeling
1	44/45	HAVO A deel 1 hfst. 1, 2, 3, 4*: Hfst.1: Tabellen en grafieken Hfst.2: De statistische cyclus Hfst.3: Lineaire verbanden Hfst.4*: Handig tellen	A B C E	3	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
2	2/3	HAVO A deel 2 hfst. 5*, 6, 7: Hfst.5*: Veranderingen Hfst.6: Rekenregels en formules Hfst.7: Statistiek en beslissingen	A B C D E	3	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
3	12/13	HAVO A deel 3 hfst. 9, 10, 11: Hfst.9: Exponentiele verbanden Hfst.10: Statistiek gebruiken Hfst.11: Formules en variabelen	A B C E	3	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
4	Datum: 01-02- 2024	HAVO A deel 2 hfst. 8*: Statistiek met de computer	A E	1	60 min	P	cijfer (niet herkansbaar)

Methode: Getal en Ruimte HAVO A deel 1 (Hfst.1, 2, 3, 4); deel 2 (Hfst.5, 6, 7, 8) en deel 3 (Hfst.9, 10, 11)
12e editie 2020; Uitgeverij: Noordhoff Uitgevers

* = wel SE, geen CE stof

S schriftelijk
M mondeling
P praktisch
Luva luistervaardigheid
D digitaal
H handelingsdeel

SE	Week	Stofomschrijving	Domeinen	Weging	Duur	Vorm	Beoordeling
1	44/45	HAVO B deel 1 Hfst.1: Formules, grafieken en vergelijkingen Hfst.2: Veranderingen Hfst.3: Hoeken en afstanden Hfst.4: Werken met formules	A B C D	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
2	2/3	HAVO B deel 2 Hfst.5: Machten, exponenten en logaritmen Hfst.6: De afgeleide functie Hfst.7: Lijnen en cirkels Hfst.8: Goniometrie (§8.1 en § 8.2) Hfst.8.3 t/m 8.5 wordt in periode 3 getoetst!!	A B C D	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)
3	12/13	HAVO B deel 3 Hfst.8: Goniometrie (§8.3, § 8.4 en § 8.5) Hfst.9: Exponentiële en logaritmische formules Hfst.10: Meetkundige berekeningen Hfst.11: Verbanden en functies	A B C D	1	120 min	S	cijfer (herkansbaar)

Methode: Getal & Ruimte HAVO B deel 1, 2 en 3; Tweede fase; Editie 12;
Noordhoff Uitgevers

In het Centraal Examen worden de volgende hoofdstukken getoetst:

- Havo deel 1 hfst. 1, 2, 3 en 4
- Havo deel 2 hfst. 5, 6, 7 en 8
- Havo deel 3 hfst. 9, 10 en 11

S schriftelijk
M mondeling
P praktisch
Luva luistervaardigheid
D digitaal
H handelingsdeel

Procedure Profielwerkstuk (PWS)

HAVO

Schooljaar 2023-2024

Het PWS omvat 80 klokuren

Week 37	Deel 1: startbijeenkomst en training 1 <i>Verplichte</i> aanwezigheid bij startbijeenkomst (12-9-2023) en <i>verplichte</i> deelname aan training 1 (onderzoeksvaardigheden)
Week 38	Deel 2: vaststelling vak en docent Koppeling vakdocent en kandidaat wordt verwerkt in MS Teams door de contactpersoon voor alle profielwerkstukken, mw. N. Göncü (ngoncu@rocvantwente.nl) Actie: kandidaat bevestigt vak en docent Uiterste datum: 18-09-2023
Week 41	Onderzoeksopzet gereed: hoofd- en deelvragen en plan van aanpak Goedkeuring door vakdocent en kandidaat Actie: De kandidaat verwerkt bovenstaande punten in het PWS en levert deze in. Begeleidend docent geeft akkoord en/of verbeterpunten Uiterste datum: 9-10-2023
Week 41	Training 2: onderzoeks- en schrijfvaardigheden <i>Verplichte</i> deelname, de kandidaat ontvangt een uitnodiging voor datum en tijdstip Datum: 10-10-2023
Week 11	Inleveren definitieve versie PWS Actie: De kandidaat levert de definitieve versie van het PWS zowel via MS Teams als geprint in bij de begeleidend docent. Docent geeft akkoord voor ontvangst. Hierna mag de presentatie gepland worden. Uiterste datum: 11-03-2024
Week 12/13	Mondelinge presentatie Actie: begeleidend docent plant de mondelinge presentatie in en maakt een afspraak met de kandidaat. Tijd en datum worden gemaïld naar de contactpersoon voor alle profielwerkstukken, mw.N. Göncü (ngoncu@rocvantwente.nl) Data presentaties: 18-03-2024 t/m 28-03-2024

Examenreglement

**MAVO, HAVO
en
VWO**

2023-2024

volledige tekst

VAVO Lyceum van Twente
Piet Heinstraat 4-6, Enschede

Voor je ligt het examenreglement van VAVO Lyceum van Twente. Het examenreglement is een nadere uitwerking van bepalingen uit algemeen geldende Wet Voortgezet Onderwijs 2020 (WVO 2020) en het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 (Uitv.besl. WVO 2020) Dit besluit kan via de site www.overheid.nl geraadpleegd worden.

Het examenreglement behandelt niet alleen de rechten en plichten van de leerling, maar ook de rechten en plichten van de school. Dit examenreglement geldt voor het schooljaar 2023/2024. Wijzigingen in het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 kunnen leiden tot tussentijdse wijzigingen van dit examenreglement.

Als dit examenreglement strijdig is met de inhoud van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020, de WVO 2020 of andere op het eindexamen toepasselijke wet- of regelgeving, dan is de betreffende bepaling uit dit reglement niet van toepassing en geldt de desbetreffende bepaling uit het geldende Wet Voortgezet Onderwijs (WVO) 2020 en het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 of andere toepasselijke wet- of regelgeving.

In gevallen waarin de regeling niet voorziet, beslist de examencommissie VAVO.

Begripsbepalingen

In het Examenreglement en het Programma van Toetsing en Afsluiting wordt verstaan onder:

Bevoegd gezag	Het bevoegd gezag bedoeld in artikel 1.1 van de Wet op het voortgezet onderwijs 2020.
Bijzitter	Een bijzitter is een medewerker van de school die bij de afnamen van mondelinge examens aanwezig kan zijn.
Centraal Examen	Een onderdeel van het eindexamen in een aantal vakken. De examentijdvakken/tijdstippen worden door het College voor Toetsen en Examens vastgesteld.
Commissie van Beroep	Een door het bevoegd gezag ingestelde commissie waarbij de kandidaat tegen een beslissing van de directeur beroep kan aantekenen (i.i.g. maatregel bij een onregelmatigheid).
CvTE	College voor Toetsen en Examens, genoemd in artikel 2, eerste lid van de Wet College voor toetsen en examens.
Directeur	De rector of directeur van een school voor voortgezet onderwijs.
DUO	De Dienst Uitvoering Onderwijs, een agentschap van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
Eindexamen	Het eindexamen bestaat uit een schoolexamen (SE) en een centraal examen (CE).
Examencommissie	De examencommissie zoals beschreven in het artikel Verantwoordelijke personen van dit examenreglement.
Examendossier	Het examendossier is het geheel van de onderdelen van het schoolexamen, zoals vermeld in het PTA van ieder vak.
Examenregeling	Document bestaande uit het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting
Examinator	Degene die is belast met het afnemen van het examen in een vak in het examenjaar.
Examensecretaris	Het personeelslid dat belast is met de coördinatie van activiteiten en processen van het examenproces.
Examenstof	De aan de kandidaat te stellen eisen, op grond van het door hem voor elk vak gekozen programma.
Extra vak	Een vak in aanvulling op de vakken die voor een bepaalde kandidaat ten miste samen een eindexamen vormen, welk vak wordt afgesloten met een examen.
Gecommitteerde	De Minister maakt een koppeling van scholen en instellingen voor educatie en beroepsonderwijs voor de uitvoering van de tweede correctie door gecommitteerden.
Havo	Hoger algemeen voortgezet onderwijs

Herkansing	Het opnieuw deelnemen aan het schoolexamen of het centraal examen.
Inhalen	Het alsnog afleggen van een eerder gemiste toets van het schoolexamen of centraal examen.
Inspectie	De Inspectie van het Onderwijs, bedoeld in artikel 1 van de Wet op het onderwijstoezicht.
Instelling voor educatie en beroepsonderwijs	Een instelling als bedoeld in artikel 1.1.1 onderdeel b, van de Wet educatie en beroepsonderwijs, voor zover het betreft door die instelling verzorgde opleidingen vavo
Kandidaat	Ieder die door het bevoegd gezag tot het eindexamen wordt toegelaten.
Leerling	Een leerling aan een school voor voortgezet onderwijs of een vavo-student
Mavo	middelbaar algemeen voortgezet onderwijs
Minister	De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
PTA	Programma van Toetsing en Afsluiting.
Schoolexamen	Het deel van het eindexamen dat door de school, volgens een vastgesteld Programma van Toetsing en Afsluiting wordt afgenomen.
Schooljaar	Het tijdvak dat aanvangt op 1 augustus en eindigt op 31 juli van het daaropvolgend jaar.
Toets	Een toets met schriftelijke of mondelinge vragen en opdrachten of een praktische opdracht.
Uitv.besl. WVO 2020	Uitvoeringsbesluit WVO 2020
Vmbo	Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
Vwo	Vorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs
WVO 2020	Wet op het voortgezet onderwijs 2020.

Indeling en verwijzing naar wetsartikelen

Hoofdstuk I Algemeen (blz. 6)

Artikel 1 Eindexamen
Artikel 2 Examensecretaris
Artikel 3 Inhoud eindexamen
Artikel 4 Examenreglement
Artikel 5 Programma van toetsing en afsluiting
Artikel 6 Afwijkende wijze van examineren
Artikel 7 Examencommissie
Artikel 8 Commissie van beroep
Artikel 9 Onregelmatigheden

artikel 2.51 WVO 2020
artikel 2.51a WVO 2020
artikel 2.53 WVO 2020
artikel 2.60 WVO 2020
artikel 2.60abc WVO 2020
artikel 3.54/3.55 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 2.60e WVO 2020
artikel 3.59 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 2.61 WOV 2020 en artikel 3.68
Uitv.besl. WVO 2020

Hoofdstuk II Inhoud van het eindexamen (blz. 11)

Artikel 10 Vakken
Artikel 11 Profielwerkstuk
Artikel 12 Vrijstellingen wegens eerder behaalde resultaten
Artikel 13 Overige vrijstellingen
Artikel 14 Ontheffingen eerder gevolgd onderwijs
Artikel 15 Ontheffing vavo-eindexamen atheneum
Artikel 16 Ontheffing vavo-eindexamen vmbo tl

artikel 3.62 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 3.1 t/m 3.4 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 3.64 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 3.65 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 3.66 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 3.68 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 3.69 Uitv.besl. WVO 2020

Hoofdstuk III Schoolexamen (blz. 14)

Artikel 17 Schoolexamen
Artikel 18 Schoolexamen rekenen
Artikel 19 Examendossier
Artikel 20 Verstrekking beoordeling schoolexamen
Artikel 21 Beoordeling schoolexamen
Artikel 22 Bijzondere herkansing VMBO maatschappijleer
Artikel 23 Inhaal- en herkansingsregeling
Artikel 24 Organisatie en regels omtrent het schoolexamen

artikel 2.55 WVO 2020
artikel 10.3 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 3.11 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 3.15 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 3.13 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 3.16 Uitv.besl. WVO 2020
-
-

Hoofdstuk IV Centraal examen (blz. 19)

Artikel 25 Centraal examen
Artikel 26 Afname centraal examen
Artikel 27 Beoordeling centraal examen door examinator
Artikel 28 Beoordeling centraal examen door gecommiteerde
Artikel 29 Vaststelling score en cijfer centraal examen
Artikel 30 Centraal examen bij verhindering
Artikel 31 Overige organisatie en regels omtrent het CE
Artikel 32 Bewaren examenwerk
Artikel 33 Inzagerecht centraal examen

artikel 2.56 WVO 2020
artikel 3.20 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 3.21 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 3.24 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 3.25 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 3.29 Uitv.besl. WVO 2020
-
artikel 3.31 Uitv.besl. WVO 2020
-

Hoofdstuk V Uitslag van het eindexamen en herkansing centraal examen (blz. 24)

Artikel 34 Eindcijfer vakken eindexamen
Artikel 35 Vaststelling uitslag eindexamen
Artikel 36 Slaag-zakregeling VWO en havo
Artikel 37 Slaag-zakregeling VMBO
Artikel 38 Herkansing centraal examen
Artikel 39 Cijfer en uitslag na herkansing
Artikel 40 Judicium cum laude

artikel 3.32 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 2.57/ 3.33 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 3.34 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 3.35 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 3.38 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 3.39 Uitv.besl. WVO 2020
artikel 3.47/48 Uitv.besl. WVO 2020

Hoofdstuk I Algemeen

Artikel 1 Eindexamen

1. Het bevoegd gezag geeft de leerlingen de gelegenheid om het onderwijs af te sluiten met een eindexamen op de school, tenzij in de plaats daarvan de gelegenheid bestaat tot het afleggen van een eindexamen dat niet vanwege de school wordt afgenomen en het bevoegd gezag in verband hiermee een eindexamen aan de school niet nodig oordeelt.
2. Het bevoegd gezag kan personen die niet als leerling aan de school zijn ingeschreven, in de gelegenheid stellen een diploma te behalen door hen als extraneus tot het eindexamen toe te laten.
3. De examencommissie VAVO en de examinatoren nemen het eindexamen af, onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag. Examinatoren kunnen zijn de corrector, adjunct-directeur, leden van de centrale directie en leraren van de school.
4. Het bevoegd gezag kan een of meer deskundigen aanwijzen die het eindexamen ook afnemen, onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.
5. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld over de toelating van een extraneus tot het eindexamen, waaronder de gevallen waarin een extraneus een financiële bijdrage is verschuldigd en de hoogte daarvan.
6. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over examens die niet vanwege de school worden afgenomen.

Artikel 2 Examensecretaris

1. De examencommissie VAVO wijst een of meer van de personeelsleden van de school aan tot examensecretaris van het eindexamen.
2. De examencommissie VAVO en de examensecretaris verrichten gezamenlijk de taken bedoeld in de artikelen 2.57, tweede lid, en 2.58, vierde lid WVO 2020.
3. De examensecretaris heeft de taak om de examencommissie VAVO te ondersteunen bij:
 - a. het organiseren en afnemen van het eindexamen;
 - b. de uitvoering van het examenreglement, bedoeld in artikel 2.60, eerste lid;
 - c. de uitvoering van het programma van toetsing en afsluiting, bedoeld in artikel 2.60a, eerste lid; en
 - d. de verstrekking van de beoordeling van het schoolexamen, bedoeld in artikel 2.55a WVO 2020.
4. De examencommissie VAVO stelt een taakomschrijving voor de examensecretaris vast waarin in ieder geval de taken bedoeld in het tweede en derde lid worden opgenomen.
5. De examencommissie VAVO verstrekt de taakomschrijving aan het bevoegd gezag, aan de examensecretaris en aan de examencommissie.
6. De examencommissie VAVO draagt er zorg voor dat het deskundig functioneren van de examensecretaris is gewaarborgd.
7. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de taken van de examensecretaris.

Artikel 3 Inhoud eindexamen

1. Het bevoegd gezag stelt de kandidaat in de gelegenheid met inachtneming van de bij of krachtens deze paragraaf gestelde bepalingen de vakken of andere programmaonderdelen waarin hij eindexamen aflegt te kiezen, voor zover het bevoegd gezag, al dan niet in samenwerking met het bevoegd gezag van een of meer andere scholen, de kandidaat in de gelegenheid heeft gesteld zich op het examen in die vakken voor te bereiden.
2. Het eindexamen bestaat voor elk vak of ander programmaonderdeel uit een schoolexamen of een centraal examen, of uit beide.
3. Het schoolexamen vwo, havo en vmbo wat de theoretische leerweg en de gemengde leerweg betreft, omvat een profielwerkstuk. Het profielwerkstuk is een werkstuk, een presentatie daaronder begrepen, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn in het betrokken profiel.
4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden:
 - a. de vakken geregeld die het eindexamen in elk geval omvat en worden nadere regels gesteld over de keuze die de kandidaat kan of dient te maken uit vakken of andere onderdelen van het eindexamen;
 - b. regels gesteld over de mogelijkheid dat de kandidaat die is ingeschreven voor de schoolsoort havo, mavo of vbo eindexamen aflegt in vervangende vakken van een hoger niveau dan de schoolsoort of leerweg van zijn inschrijving;
 - c. regels gesteld over de mogelijkheid dat de kandidaat in extra vakken eindexamen aflegt;
 - d. regels gesteld over de onderdelen die het eindexamen bovendien kan omvatten;
 - e. regels gesteld over de vrijstelling voor en ontheffing van vakken of andere onderdelen van het eindexamen;
 - f. nadere regels gesteld over het profielwerkstuk; en
 - g. regels gesteld over de spreiding van het eindexamen voor examenkandidaten die in het laatste leerjaar wegens ziekte of een bijzondere, andere, van de wil van de kandidaat onafhankelijke omstandigheid niet in staat zijn geweest het onderwijs in alle betrokken vakken of andere programmaonderdelen te volgen.

Artikel 4 Examenreglement

1. Het bevoegd gezag stelt een examenreglement vast, dat in elk geval bevat:
 - a. regels over de organisatie van het eindexamen en de gang van zaken tijdens het eindexamen;
 - b. informatie over de toepassing van de maatregelen bedoeld in artikel 2.61, eerste lid WVO 2020;
 - c. inhaal- en herkansingsmogelijkheden van het schoolexamen, waarbij in ieder geval wordt voorzien in een inhaalbaarheid voor de kandidaat die door ziekte of ten gevolge van een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest aan een of meer toetsen van het schoolexamen deel te nemen; en
 - d. de samenstelling en het adres van de in artikel 2.63 WVO 2020 bedoelde commissie van beroep.
2. Het bevoegd gezag zendt jaarlijks voor 1 oktober het vastgestelde examenreglement aan de kandidaten en de inspectie

Artikel 5 Programma van toetsing en afsluiting

1. Het bevoegd gezag stelt jaarlijks voor 1 oktober een programma van toetsing en afsluiting vast voor het desbetreffende schooljaar.
2. Het programma van toetsing en afsluiting vermeldt in ieder geval:
 - a. welke examenstof van het examenprogramma in het schoolexamen wordt getoetst;

- b. welke door het bevoegd gezag vast te stellen examenstof in het schoolexamen wordt getoetst;
 - c. de inhoud van de toetsen die onderdeel uitmaken van het schoolexamen;
 - d. de wijze waarop en tijdvakken waarbinnen de toetsen en herkansingen van het schoolexamen plaatsvinden;
 - e. de regels voor de wijze waarop het cijfer voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt.
3. Het bevoegd gezag draagt er zorg voor dat ten aanzien van de toetsen die deel uitmaken van het schoolexamen, in het programma van toetsing en afsluiting duidelijk en herleidbaar wordt aangegeven welke toetsen bijdragen aan de afsluiting van:
 - a. de verplichte examenstof van het examenprogramma die behoort bij het schoolexamen;
 - b. de examenstof van het examenprogramma die behoort tot de verplichte examenstof van het centraal examen, maar die ook in het schoolexamen zal worden getoetst; en
 - c. examenstof die is gekozen door het bevoegd gezag.
 4. Het bevoegd gezag zendt jaarlijks voor 1 oktober het vastgestelde programma van toetsing en afsluiting voor het desbetreffende schooljaar aan de kandidaten en de inspectie.
 5. Het bevoegd gezag kan het programma van toetsing en afsluiting na 1 oktober slechts wijzigen:
 - a. in het geval van een bijzonder onvoorziene omstandigheid die leidt tot praktische onuitvoerbaarheid van het programma van toetsing en afsluiting; of
 - b. ter verbetering van een kennelijke onjuistheid of kennelijke onvolledigheid in het programma van toetsing en afsluiting.

Artikel 6 Afwijkende wijze van examineren

1. De examencommissie VAVO kan toestaan dat een kandidaat op grond van zijn handicap of ziekte het eindexamen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. De kandidaat doet hiervoor uiterlijk op 10 oktober van het lopende schooljaar een aanvraag bij de examencommissie.
2. De examencommissie VAVO bepaalt de wijze waarop het eindexamen door de kandidaat vanwege zijn handicap of ziekte wordt afgelegd, met dien verstande dat aan de overige bepalingen van dit besluit wordt voldaan.
3. Tenzij sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap of ziekte, geldt voor de aangepaste wijze van examineren, bedoeld in het eerste lid, dat:
 - a. er een deskundigenverklaring is die door een ter zake kundige psycholoog, orthopedagoog, neuroloog of psychiater is opgesteld;
 - b. de aanpassing voor zover betrekking hebbend op het centraal examen in elk geval kan bestaan uit een verlenging van de duur van de toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten; en
 - c. een andere aanpassing kan worden toegestaan voor zover daartoe in de onderdeel a genoemde deskundigenverklaring over betrokkene een voorstel wordt gedaan of indien de aanpassing aantoonbaar aansluit bij de begeleidingsadviezen, vermeld in die deskundigenverklaring.
4. Het bevoegd gezag kan toestaan dat voor een kandidaat op grond van onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal wordt afgeweken van dit besluit, indien deze kandidaat met inbegrip van het schooljaar waarin hij eindexamen aflegt, ten hoogste zes jaar onderwijs in Nederland heeft gevolgd en het Nederlands niet de moedertaal is.
5. De afwijking, bedoeld in het eerste lid, kan betrekking hebben op:
 - a. het vak Nederlandse taal en literatuur;
 - b. het vak Nederlandse taal; of

- c. enig ander vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is.
6. De afwijking bestaat voor zover betrekking hebbend op het centraal examen uit een verlenging van de duur van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten en het verlenen van toestemming tot het gebruik van een verklarend woordenboek van de Nederlandse taal.
7. De examencommissie VAVO doet van elke afwijking ingevolge dit artikel mededeling aan de inspectie

Artikel 7 Examencommissie

1. De examencommissie heeft voor de borging van de kwaliteit van de schoolexaminering de volgende taken en bevoegdheden:
 - a. het opstellen van een voorstel voor een examenreglement als bedoeld in artikel 2.60 WVO 2020 voor het bevoegd gezag;
 - b. het jaarlijks opstellen van een voorstel voor een programma van toetsing en afsluiting als bedoeld in artikel 2.60a WVO 2020 voor het bevoegd gezag;
 - c. het borgen van het afsluitend karakter en de kwaliteit van het schoolexamen;
 - d. het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen om te komen tot een beoordeling van het schoolexamen; en
 - e. overige door het bevoegd gezag aan de commissie opgedragen taken en bevoegdheden.
2. De examencommissie stelt regels vast over haar werkwijze.
3. De examencommissie stelt jaarlijks een verslag op van haar werkzaamheden.
4. De examencommissie evalueert jaarlijks de kwaliteit van de schoolexaminering en stelt een advies op aan het bevoegd gezag en de directeur over noodzakelijke en wenselijke verbeteringen.
5. De examencommissie verstrekt de regels over haar werkwijze, het verslag, de evaluatie en het advies, bedoeld in het tweede tot en met het vierde lid, aan het bevoegd gezag, aan de directeur en aan de examensecretaris van een school.
6. De examencommissie VAVO is als volgt samengesteld:
Voorzitter: mr. E.C.P. Nuijten, directeur College voor ZD&V, rector VAVO Lyceum van Twente
Examensecretaris: J.M. Bruggink, MEd
Plaatsvervangend examensecretaris: C.E. van Os, MA
Adviserend lid: mr. J.H. Rutgers, conrector VAVO Lyceum van Twente

Het adres van de examencommissie VAVO:

Piet Heinstraat 4-6, 7511 JE Enschede

VAVOexamens@rocvantwente.nl

7. De directeur en de conrector zijn beide lid van de examencommissie VAVO. Dit is mogelijk volgens WEB art. 7.4.5. lid 9.
Om belangenverstrengeling te voorkomen spelen de directeur en/of conrector geen rol in de besluitvorming tot diplomering (WEB art.7.4.5a lid 1d), wel mogen zij mee stemmen over zaken m.b.t. vrijstellingen, onregelmatigheden, afwijking examenreglement en klachten. Zij nemen echter geen eindbeslissing, dit doet de examencommissie als geheel.

Artikel 8 Commissie van beroep

De werkwijze en samenstelling van de Commissie van Beroep voor de Examens van het ROC van Twente is te vinden op Plaza, op de pagina Klacht en Bezwaar.

Het adres van de Commissie van Beroep is: Postbus 636, 7550 AP Hengelo.

Artikel 9 Onregelmatigheden

1. Indien een kandidaat zich bij een onderdeel van het eindexamen of bij een aanspraak op ontheffing aan een onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, of zonder geldige reden afwezig is op het eindexamen, kan de examencommissie VAVO van de school maatregelen nemen. De maatregelen die de examencommissie VAVO kan nemen zijn:
 - a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen of het centraal examen;
 - b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het schoolexamen of het centraal examen;
 - c. het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het al afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen; of
 - d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst alleen kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de examencommissie VAVO aan te wijzen onderdelen.
2. De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, kunnen afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid afzonderlijk of in combinatie met elkaar genomen worden.
3. Indien een hernieuwd examen als bedoeld in het eerste lid, onderdeel d, betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen legt de kandidaat dat examen af in een volgend tijdvak van het centraal examen.
4. De examencommissie VAVO zendt de beslissing waarbij een maatregel als bedoeld in het eerste lid wordt genomen aan de kandidaat en zijn wettelijke vertegenwoordigers, en in afschrift aan de inspectie.
5. Onder een onregelmatigheid wordt in elk geval verstaan:
 - a. het op onrechtmatige wijze vooraf kennis verkrijgen van opgaven van het schoolexamen en/of het centraal examen;
 - b. het tijdens de zitting van het schoolexamen en/of centraal examen bij zich hebben van middelen die op de aan de orde zijnde stof betrekking hebben, dan wel van andere middelen die de uitslag kunnen beïnvloeden, zonder dat dit blijkens de omschrijving in het PTA, het voorblad toetsen of de lijst hulpmiddelen is toegestaan.
 - c. het tijdens het schoolexamen en/of centraal examen mondeling, schriftelijk of anderszins communiceren met een andere kandidaat zonder uitdrukkelijke toestemming van de toezichthouder op het examen;
 - d. het spieken tijdens het schoolexamen en/of centraal examen.
 - e. het plegen van plagiaat.

Hoofdstuk II Inhoud eindexamen

Artikel 10 Vakken

1. Het volledig eindexamen vwo (atheneum), havo en vmbo theoretische leerweg aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs omvat de vakken (genoemd in artikel 3.1/3.2/3.3/3.4 Uitv.besl. WVO 2020) van het eindexamen vwo (atheneum), havo, respectievelijk vmbo theoretische leerweg aan een school, met uitzondering van de volgende vakken van het gemeenschappelijk deel:
 - a. lichamelijke opvoeding;
 - b. voor vwo (atheneum) en havo: culturele en kunstzinnige vorming; en
 - c. voor vmbo theoretische leerweg: de vakken behorende tot de beeldende vorming, muziek, dans of drama.
2. Het volledig eindexamen vwo (gymnasium) aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs omvat de vakken van het eindexamen vwo (gymnasium) aan een school, met uitzondering van het vak lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel.

Artikel 11 Profielwerkstuk

Het volledig eindexamen vwo (atheneum), havo en vmbo theoretische leerweg aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs omvat ook het profielwerkstuk.

- a. Het profielwerkstuk van het eindexamen vwo heeft betrekking op een of meer vakken van het eindexamen. Ten minste een van deze aan het profielwerkstuk gekoppelde vakken heeft een omvang van 400 uur of meer.
- b. Het profielwerkstuk van het eindexamen havo heeft betrekking op een of meer vakken van het eindexamen. Ten minste een van deze aan het profielwerkstuk gekoppelde vakken heeft een omvang van 320 uur of meer.
- c. Het profielwerkstuk van het eindexamen vmbo theoretische leerweg heeft betrekking op een thema uit een profiel waarin de kandidaat onderwijs volgt.

Artikel 12 Vrijstellingen wegens eerder behaalde resultaten

1. De kandidaat aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs is vrijgesteld van:
 - a. het eindexamen in een vak in vwo op grond van een examen vwo, indien voor het overeenkomstige vak een eindcijfer 6 of hoger of een daarmee overeenkomende waardering is behaald;
 - b. het eindexamen in een vak in havo op grond van een examen vwo of havo, indien voor het overeenkomstige vak een eindcijfer 6 of hoger of een daarmee overeenkomende waardering is behaald;
 - c. het eindexamen in een vak van de theoretische leerweg in het vmbo op grond van een examen vwo, havo, theoretische leerweg of gemengde leerweg vmbo, indien voor het overeenkomstige vak een eindcijfer 6 of hoger of een daarmee overeenkomende waardering is behaald;
 - d. het eindexamen in een vak van vwo, havo of vmbo op grond van het overeenkomstige examen, afgelegd in Curaçao, Sint Maarten of Aruba, indien voor het overeenkomstige vak een eindcijfer 6 of hoger of een daarmee overeenkomende waardering is behaald;
 - e. het profielwerkstuk vwo of havo, indien eerder een profielwerkstuk is gemaakt dat betrekking heeft op een of meer vakken van dezelfde schoolsoort, behorende tot het profiel van de kandidaat en waarvoor een eindcijfer 6 of hoger is behaald; of

- f. het profielwerkstuk vmbo, indien eerder een profielwerkstuk vmbo is gemaakt dat betrekking heeft op een thema uit het profiel van de kandidaat, en dat is beoordeeld als «voldoende» of «goed».
2. Het eerste lid is van toepassing indien na het jaar waarin het eindcijfer of de beoordeling is vastgesteld, nog geen tien jaar zijn verstreken. Het eerste lid, onderdeel f, is van overeenkomstige toepassing op een eerder gemaakt sectorwerkstuk dat is beoordeeld als «voldoende» of «goed».
3. De kandidaat, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onderdelen a tot en met d, is ook vrijgesteld van het eindexamen in dat vak indien het eindcijfer 5 of 4 is behaald, mits de kandidaat voldoet aan de voorwaarden, bedoeld in de artikelen 3.34 of 3.35 Uitv.besl. WVO 2020, om te slagen voor het eindexamen.
4. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over de toepassing van het eerste lid.

Artikel 13 Overige vrijstellingen

1. Onverminderd de toepasselijkheid van artikel 3.8 Uitv.besl. WVO 2020 op het eindexamen bij een instelling voor educatie en beroepsonderwijs, is de kandidaat aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs die eerder op grond van de artikelen 3.8, 3.64 of het tweede en derde lid Uitv.besl. WVO 2020, bij het eindexamen is vrijgesteld in een vak, bij het eindexamen vrijgesteld van dat vak.
2. De kandidaat aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs, aan wie eerder op grond van artikel 3.66 of artikel 4.8 Uitv.besl. WVO 2020 een bewijs van ontheffing is verleend voor het eindexamen of staatsexamen in een vak, is bij het eindexamen vrijgesteld van dat vak.
3. Op grond van de bevoegdheid, bedoeld in artikel 9.3, eerste lid, van de wet, is de kandidaat aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs, die op grond van artikel 12 van de Beleidsregel verstrekking licentie Topsporttalentschool VO 2020 of artikel 13 van de Beleidsregel verstrekking DAMU-licentie VO 2020, ontheffing heeft verkregen voor een vak als genoemd in die artikelen, bij het eindexamen vrijgesteld van dat vak.
4. Een bewijs van ontheffing als bedoeld in het tweede lid wordt bij de vaststelling van de uitslag van het eindexamen betrokken, indien na het jaar waarin het onderliggende diploma, getuigschrift of ander bewijsstuk is vastgesteld, nog geen tien jaar zijn verstreken.

Artikel 14 Ontheffingen eerder gevolgd onderwijs

1. Onverminderd de toepasselijkheid van artikel 3.8 Uitv.besl. WVO 2020 op het eindexamen bij een instelling voor educatie en beroepsonderwijs, is de kandidaat aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs die eerder op grond van de artikelen 3.8, 3.64 of het tweede en derde lid Uitv.besl. WVO 2020, bij het eindexamen is vrijgesteld in een vak, bij het eindexamen vrijgesteld van dat vak.
2. De kandidaat aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs, aan wie eerder op grond van artikel 3.66 of artikel 4.8 Uitv.besl. WVO 2020 een bewijs van ontheffing is verleend voor het eindexamen of staatsexamen in een vak, is bij het eindexamen vrijgesteld van dat vak.
3. Op grond van de bevoegdheid, bedoeld in artikel 9.3, eerste lid, van de wet, is de kandidaat aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs, die op grond van artikel 12 van de Beleidsregel verstrekking licentie Topsporttalentschool VO 2020 of artikel 13 van de

Beleidsregel verstrekking DAMU-licentie VO 2020, ontheffing heeft verkregen voor een vak als genoemd in die artikelen, bij het eindexamen vrijgesteld van dat vak.

4. Een bewijs van ontheffing als bedoeld in het tweede lid wordt bij de vaststelling van de uitslag van het eindexamen betrokken, indien na het jaar waarin het onderliggende diploma, getuigschrift of ander bewijsstuk is vastgesteld, nog geen tien jaar zijn verstreken.

Artikel 15 Ontheffing vavo-eindexamen atheneum

1. Het bevoegd gezag kan de kandidaat die het eindexamen atheneum aflegt aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs bij het eindexamen ontheffing verlenen voor een tweede moderne vreemde taal, genoemd in artikel 2.5, eerste lid, onderdeel c Uitv.besl. WVO 2020, indien de kandidaat:
 - a. een stoornis heeft die specifiek betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis heeft die effect heeft op taal;
 - b. een andere moedertaal heeft dan de Nederlandse taal; of
 - c. onderwijs volgt in het profiel natuur en techniek of het profiel natuur en gezondheid en het onderwijs in de taal verhindert naar verwachting dat de opleiding met goed gevolg wordt afgerond.
2. In geval van een ontheffing als bedoeld in het eerste lid wordt het eindexamen in de taal vervangen door het eindexamen in een van de vakken, genoemd in artikel 2.6 of in artikel 2.7, onderdeel c Uitv.besl. WVO 2020, met een normatieve studielast van ten minste 440 uren, naar keuze van de kandidaat, voor zover het bevoegd gezag deze als zodanig aanbiedt.

Artikel 16 Ontheffing vavo-eindexamen vmbo tl

1. Het bevoegd gezag kan een ontheffing als bedoeld in artikel 2.4, tweede of derde lid Uitv.besl. WVO 2020, verleend voor de eerste twee leerjaren van het volgen van onderwijs in Franse taal of Duitse taal ook aanmerken als ontheffing voor het volgen van onderwijs in die taal voor de periode waarin de leerling onderwijs in de theoretische, kaderberoepsgerichte of gemengde leerweg volgt. Deze ontheffing wordt verleend aan leerlingen die:
 - a. op grond van artikel 2.4, tweede lid Uitv.besl. WVO 2020, beschikken over een ontheffing en deze ontheffing wordt voortgezet;
 - b. in de periode van de eerste twee leerjaren onderwijs in Spaanse taal, Arabische taal of Turkse taal volgden; of
 - c. onderwijs gaan volgen in de basisberoepsgerichte leerweg en die in het schooljaar voorafgaand aan het betrokken schooljaar leerwegondersteunend onderwijs volgden.
2. Bij een ontheffing op grond van het eerste lid wordt het onderwijs in de betrokken taal vervangen door het onderwijs in Arabische taal, Turkse taal, Spaanse taal, maatschappijkunde, geschiedenis en staatsinrichting, of aardrijkskunde.
3. Dit artikel is ook van toepassing op een leerling die in een hoger leerjaar voor de eerste maal in Nederland tot een school is toegelaten.

Hoofdstuk III Schoolexamen

Artikel 17 Schoolexamen

1. Het bevoegd gezag beslist op welk tijdstip het schoolexamen begint.
2. Het schoolexamen in een vak waarin ook centraal examen wordt afgelegd, wordt afgesloten voor het begin van het eerste tijdvak van het centraal examen.
3. Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over het tijdstip van afsluiting van het schoolexamen in een vak in de gevallen dat:
 - a. voor het centraal examen in dat vak op grond van de regels, bedoeld in artikel 2.56, derde lid WVO 2020, is afgeweken van de in artikel 2.56, eerste lid WVO 2020, bedoelde afnameperiodes voor het centraal examen; en
 - b. het centraal examen in één of meer vakken op grond van de regels, bedoeld in artikel 2.56, vierde lid WVO 2020, wordt afgelegd in het voorlaatste leerjaar of het daaraan voorafgaande leerjaar.
4. Het bevoegd gezag kan een kandidaat die wegens ziekte of een andere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid het schoolexamen in één of meer vakken niet heeft kunnen afsluiten voor het begin van het eerste tijdvak van het centraal examen, in de gelegenheid stellen het schoolexamen in een vak af te sluiten voor het centraal examen in dat vak of in die vakken, maar na het begin van het eerste tijdvak.
5. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over het schoolexamen, waaronder regels over de wijze van examinering en de beoordeling.
6. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de herkansing van een schoolexamen.

Artikel 18 Schoolexamen rekenen

1. Het eindexamen vmbo en havo omvat voor leerlingen die geen eindexamen afleggen in het vak wiskunde een schoolexamen rekenen als bedoeld in artikel 12.45 van de wet.
2. In afwijking van het eerste lid is een kandidaat die in het bezit is van het diploma van een leerweg in het vmbo en die het schoolexamen rekenen heeft afgelegd zoals dit op grond van artikel 2, tweede lid, en onderdeel c, van de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen is vastgesteld voor het eindexamen vmbo, bij het afleggen van het eindexamen in een andere leerweg van het vmbo, vrijgesteld van het schoolexamen rekenen.
3. In afwijking van het eerste lid is de kandidaat die het eindexamen vmbo aflegt aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs vrijgesteld van het schoolexamen rekenen, indien hij reeds eerder een schoolexamen rekenen vmbo of een schoolexamen rekenen havo heeft gemaakt. De vorige volzin is van overeenkomstige toepassing op de kandidaat die het eindexamen havo aflegt aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs en reeds eerder een schoolexamen rekenen havo heeft gemaakt.
4. Het cijfer voor het schoolexamen rekenen weegt niet mee in de uitslagbepaling voor het eindexamen vmbo en havo, bedoeld in de artikelen 3.34 en 3.35 Uitv.besl. WVO 2020.
5. In afwijking van de artikelen 3.40, eerste lid, onderdeel a, 3.49, tweede lid, 3.72, onderdeel a, en 3.41, onderdeel b Uitv.besl. WVO 2020, wordt het cijfer voor het schoolexamen rekenen vermeld op een bijlage bij de cijferlijst.

6. Indien de kandidaat is vrijgesteld van het schoolexamen rekenen op grond van het vierde lid, wordt het schoolexamen rekenen vermeld op een bijlage bij de cijferlijst, zonder vermelding van een cijfer.
7. Het vijfde lid is van overeenkomstige toepassing op het eindcijfer van het vak wiskunde, indien de kandidaat het eindexamen wiskunde heeft afgelegd, het eindcijfer voor wiskunde niet is betrokken in de uitslagbepaling, bedoeld in artikel 3.34 of artikel 3.35 Uitv.besl. WVO 2020, en de kandidaat bedenkingen heeft geuit tegen het opnemen van het eindcijfer van het vak wiskunde op de cijferlijst op grond van artikel 3.40, tweede lid. Uitv.besl. WVO 2020
8. Dit artikel vervalt op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip

Artikel 19 Examendossier

Het schoolexamen bestaat uit een examendossier. Het examendossier is het geheel van de onderdelen van het schoolexamen zoals gedocumenteerd in een door het bevoegd gezag gekozen vorm.

Artikel 20 Verstrekking beoordeling schoolexamen

1. De examencommissie VAVO verstrekt de beoordeling van het schoolexamen aan de kandidaat voor aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen.
2. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over het verstrekken van de beoordeling van het schoolexamen.

Artikel 21 Beoordeling schoolexamen

1. Het cijfer van het schoolexamen wordt uitgedrukt in een cijfer uit een schaal van cijfers lopende van 1 tot en met 10 met de daartussen liggende cijfers met 1 decimaal.
2. Indien in een vak geen centraal examen wordt afgelegd, wordt het cijfer van het schoolexamen uitgedrukt in een cijfer van 1 tot en met 10, zonder decimaal.

Artikel 22 Bijzondere herkansing VMBO maatschappijleer

1. De kandidaat die eindexamen vmbo aflegt kan het schoolexamen maatschappijleer behorend tot het gemeenschappelijk deel van de leerwegen opnieuw afleggen, indien hij voor dat vak een eindcijfer heeft behaald lager dan 6.
2. Het herexamen omvat door het bevoegd gezag aangegeven onderdelen van het examenprogramma.
3. Het bevoegd gezag stelt vast hoe het cijfer van het herexamen wordt bepaald.
4. Het hoogste cijfer voor een vak, behaald bij het schoolexamen of het herexamen, is het definitieve cijfer van het schoolexamen in dat vak.

Artikel 23 Inhaal- en herkansingsregeling

1. De leerling moet zich (in geval van ziekte o.i.d.) vóórafgaande aan ieder schoolexamen met een geldige reden (laten) afmelden bij het examenbureau.

2. Een leerling kan per periode maximaal vier schoolexamens inhalen (volgens het inhaalrooster). Indien een kandidaat meer dan vier schoolexamens heeft gemist dan moet de kandidaat een 'verzoek afwijking examenreglement' indienen bij de examencommissie.
 - a. De leerling moet het 'verzoek afwijking examenreglement' z.s.m. of in ieder geval voor de deadline (zie jaarkalender) inleveren bij het examenbureau (kamer 1.16) of mailen naar vavoexamens@rocvantwente.nl.
 - b. De leerling heeft voor ieder schoolexamen recht op één inhaalmogelijkheid, mocht de leerling opnieuw afwezig zijn, dan moet de kandidaat z.s.m. een "verzoek afwijking examenreglement" indienen bij de examencommissie.
 - c. Indien de leerling na afloop van schoolexamenperiode 3 nog een schoolexamen moet inhalen, dan kan dit schoolexamen niet herkanst worden.

3. Een leerling mag **per schooljaar maximaal 4 schriftelijke of digitale schoolexamens** herkansen. Voor de aanvraag van de herkansingen geldt een deadline (zie jaarkalender).
 - a. Voorwaarden voor herkansen: dat de leerling gemiddeld over het hele schooljaar minimaal 80% aanwezig moet zijn geweest en voor het vak dat de kandidaat wil herkansen minimaal 80% aanwezig moet zijn geweest.
 - b. Het maximaal aantal herkansingen is afhankelijk van het aantal vakken dat de kandidaat volgt:
Volgt de leerling 1 of 2 vakken, dan heeft de leerling onder voorwaarde recht op 1 herkansing. Bij 3 of 4 vakken, maximaal 2 herkansingen, bij 5 of 6 vakken, maximaal 3 herkansingen en bij 7 of meer vakken, maximaal 4 herkansingen (pws, lob en rekenen tellen niet mee).
 - c. Het recht op herkansen kan worden verspeeld als een leerling zonder geldige reden of zonder afmelding afwezig is bij een schoolexamen. Deze maatregel kan worden opgelegd door de examencommissie VAVO.
 - d. Na schoolexamenperiode 3 vinden de herkansingen plaats, hierbij geldt maximaal één herkansing per vak én mocht een leerling nog moeten inhalen, dan geldt in totaal maximaal twee schriftelijke of digitale schoolexamens per vak.
 - e. Ingehaalde schoolexamens mogen herkanst worden, m.u.v. schoolexamens die na schoolexamenperiode 3 nog ingehaald moeten worden.
 - f. Het behaalde cijfer voor een herkansingstoets vervangt het oude cijfer voor deze toets indien deze hoger is;
 - g. De toetsstof voor een herkansingstoets is conform de toetsstof voor het betreffende schoolexamen, zoals die is vastgelegd in het Programma van Toetsing en Afsluiting;
 - h. De aanvraag voor een herkansing moet binnen een vastgestelde termijn bij de examencommissie VAVO worden ingediend op de daarvoor aangewezen wijze.
 - i. Er bestaat geen mogelijkheid om een practicumtoets en/of een praktische opdracht te herkansen. Dit geldt ook handelingsdelen, kijk- en luisteroetsen en mondelingen.
 - j. Als een leerling bij de herkansing niet aanwezig is, vervalt de herkansingsmogelijkheid.

4. Slechts in uitzonderlijke gevallen kan van deze herkansingsregeling worden afgeweken. Ook dan geldt dat de leerling een 'verzoek afwijking examenreglement' moet indienen bij de examencommissie. De leerling kan het formulier downloaden van Teams en vervolgens inleveren bij het examenbureau (kamer 1.16) of mailen naar: vavoexamens@rocvantwente.nl Voor het inleveren van het verzoek geldt een deadline (zie jaarkalender).

Artikel 24 Organisatie en regels omtrent het schoolexamen

PTA

1. Het schoolexamen wordt gehouden overeenkomstig hetgeen voor elk vak afzonderlijk in het programma van toetsing en afsluiting is aangegeven.

Mondeling

2. Mondelinge schoolexamens worden afgenomen door de examinerator in aanwezigheid van één of meer kandidaten die in hetzelfde vak examen afleggen en/of van een bijzitter en/of met gebruikmaking van opnameapparatuur. Met toestemming van de examencommissie VAVO kan van de in de vorige zin genoemde verplichting worden afgeweken.

Het cijfer van een mondeling schoolexamen wordt vastgesteld door de examinerator na eventueel overleg met de bijzitter. Komen zij niet tot overeenstemming, dan wordt het cijfer bepaald op het rekenkundig gemiddelde van de beoordelingen door ieder van hen.

10 minuten voor aanvang SE aanwezig zijn

3. De kandidaten moeten 10 minuten voor de start van het schoolexamen in de examenzaal aanwezig zijn.

Start zitting

4. De zitting start op het moment dat de verantwoordelijke de zitting opent. De kandidaat dient zich vanaf dit moment aan de geldende regels tijdens schoolexamens te houden.

1e half uur

5. Het eerste half uur na de start van het schoolexamen mag geen enkele kandidaat de examenzaal verlaten.

Te laat

6. Een kandidaat die te laat komt mag uiterlijk tot een half uur na de start van het schoolexamen tot de examenzaal worden toegelaten. Wie te laat komt, levert zijn werk toch in op het tijdstip dat voor de andere kandidaten geldt. Kandidaten die meer dan een half uur na de aanvang van de zitting komen, mogen niet meer deelnemen aan deze zitting. Indien een kandidaat te laat komt bij kijk- en luistertoetsen of mondelinge toetsen wordt hij niet meer tot deze zitting toegelaten.

Tussentijds verlaten examenzaal

7. Indien een kandidaat om dringende redenen het examenlokaal tijdelijk moet verlaten, gebeurt dit altijd onder begeleiding van een toezichthouder.

Laatste kwartier

8. Tijdens het laatste kwartier van de zitting mogen geen kandidaten meer vertrekken. Aan het einde van de zitting blijven de kandidaten zitten, totdat een toezichthouder het sein geeft om de examenzaal te verlaten.

Jassen, tassen, horloges, mobiele apparatuur

9. Het is de kandidaten niet toegestaan jassen, tassen, horloges en mobiele apparatuur (mobiele telefoons, smartwatches, tablets e.d.) tijdens de zitting binnen handbereik te hebben. Zij deponeren deze op een door de toezichthouder aan te geven plaats binnen of buiten de examenzaal.

Hulpmiddelen etc.

10. Alleen die vakspecifieke hulpmiddelen die door de examencommissie VAVO zijn toegestaan, mogen tijdens een zitting worden gebruikt. In dit verband wordt tevens verwezen naar het artikel over onregelmatigheden. Toegestane (woorden)boeken (zie voorblad schoolexamen) moeten onbeschreven zijn en mogen niet voorzien zijn van plakkertjes.

Verlenging

11. Indien één of meerdere kandidaten recht hebben op verlenging van tijd (zoals aangegeven op de lijst in de examenzaal), dan geldt voor hen de door de examencommissie VAVO vastgestelde regeling (zie artikel 6).

Inleveren werk

12. De kandidaat levert zijn werk aan een van de toezichthouders in; aan het einde van de zitting controleert een van de toezichthouders of alle kandidaten hun werk hebben ingeleverd. De

kandidaat is en blijft verantwoordelijk voor het inleveren van het gehele werk, met name dient hij attent te zijn op het inleveren van eventuele bijlagen.

Mededeling over het SE

13. De school stelt zich niet verantwoordelijk voor mededelingen over zaken betreffende het schoolexamen en eindexamen, gedaan door andere personen dan de leden van de examencommissie VAVO. De kandidaten wordt met klem aangeraden dit soort informatie uitsluitend bij de laatst genoemde commissie in te winnen.

Mededeling beoordeling

14. Van iedere beoordeling die bij het bepalen van het eindoordeel over een kandidaat meetelt, stelt de examinerator de kandidaat zo spoedig mogelijk in kennis.

Inzage

15. Het bij het schoolexamen gemaakte schriftelijke werk wordt na correctie aan de kandidaten ter inzage gegeven. Inzage zal plaatsvinden tijdens de lessen, in de week na afloop van de schoolexamenperiode. Indien er geen lessen meer plaatsvinden (na SE3) kan de leerling een afspraak met de vakdocent maken voor inzage.

Alle schoolexamens zijn onderdeel van het examendossier en worden (na inzage) door de vakdocent ingeleverd bij het examenbureau.

NB voor de centrale examens gelden andere afspraken (zie artikel 33).

Berekening cijfer

16. Het eindcijfer van het schoolexamen (een cijfer uit een schaal van cijfers lopende van 1 t/m 10 met de daartussen liggende cijfers met één decimaal) is het gewogen gemiddelde van beoordelingen voor de verschillende onderdelen waaruit het schoolexamen in een vak bestaat. In het programma van toetsing en afsluiting is per vak een regeling opgenomen, waarbij aan de beoordelingen van de verschillende onderdelen een bepaald gewicht wordt toegekend.

Indien het gemiddelde een cijfer met twee decimalen is, wordt het cijfer op één decimaal afgerond, met dien verstande dat deze decimaal met 1 verhoogd wordt, indien de tweede decimaal zonder afronding 5 of hoger is (voorbeeld: 6.45 wordt 6.5 en 6.44 wordt 6.4).

Geschillen

17. Bij mogelijke geschillen, niet betrekking hebbend op een eventueel genomen maatregel voortvloeiend uit het artikel onregelmatigheden, doet de examencommissie VAVO, in overleg met de examineratoren en na de betrokkenen te hebben gehoord, een voor elke partij bindende uitspraak. Geschillen kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op een toegekend cijfer van het schoolexamen, de wijze waarop de toets is afgenomen, de zwaarte van de opgaven in een toets, problemen in de lessituatie e.d. In alle gevallen dient de kandidaat binnen een termijn van 2 weken schriftelijk en gemotiveerd het geschil aan de examencommissie VAVO mee te delen. Betreft het een geschil over een onderdeel van het schoolexamen dan start de termijn van 2 weken op het moment dat de kandidaat op de hoogte is gesteld van de beoordeling. De kandidaat kan zich door een door hem aan te wijzen meerderjarige laten begeleiden. De examencommissie VAVO deelt zijn beslissing mede aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift verzonden aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat, indien deze minderjarig is. Omdat het een bindende beslissing betreft is er geen beroepsmogelijkheid binnen de schoolorganisatie.

Handhaving cijfer SE i.v.m. herkansing CE

18. Als de kandidaat een herkansing van het centraal examen in één van zijn vakken vraagt, blijft het behaalde eindcijfer van het schoolexamen voor die vakken staan.

Nadere voorschriften

19. Eventuele nadere voorschriften zullen tijdig aan de kandidaat worden meegedeeld.

Hoofdstuk IV Centraal examen

Artikel 25 Centraal examen

1. Het centraal examen heeft drie afnameperiodes. Deze worden aangeduid als eerste, tweede en derde tijdvak. Het tweede en derde tijdvak bieden de kandidaat volgens bij algemene maatregel van bestuur te stellen regels gelegenheid om het centraal examen alsnog te voltooien, dan wel het centraal examen te herkansen.
2. Het eerste en tweede tijdvak vallen in het laatste leerjaar. Het derde tijdvak is aansluitend op het laatste leerjaar.
3. Het College voor toetsen en examens kan volgens bij algemene maatregel van bestuur gestelde regels bepalen dat voor een centraal examen wordt afgeweken van de afnameperiodes.
4. In afwijking van artikel 2.51, derde lid WVO 2020, wordt het centraal examen in het derde tijdvak afgenomen door het College voor toetsen en examens. In bij algemene maatregel van bestuur te bepalen gevallen kan het centraal examen ook in het tweede tijdvak door dit College worden afgenomen.
5. Op het examenwerk van het centraal examen vindt een tweede correctie plaats door een gecommiteerde. Bij ministeriële regeling kunnen examens of examenonderdelen worden aangewezen waarbij geen tweede correctie plaatsvindt.
6. De examencommissie VAVO stelt het cijfer voor het centraal examen in een vak vast.
7. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld over:
 - a. het afnemen, het beoordelen, het waarderen, het vaststellen van het cijfer en het herkansen van het centraal examen, en de gang van zaken over het centraal examen en de herkansing;
 - b. het afnemen van het centraal examen door het College voor toetsen en examens in het tweede en derde tijdvak; en
 - c. de aanwijzing, taak en werkwijze van gecommiteerden die de tweede correctie, bedoeld in het zesde lid, uitvoeren

Artikel 26 Afname centraal examen

1. De examencommissie VAVO draagt zorg voor het nodige toezicht bij het centraal examen.
2. Tijdens het centraal examen worden aan de examenkandidaten geen mededelingen van welke aard ook over de opgaven gedaan, uitgezonderd mededelingen van het college.
3. Zij die toezicht hebben gehouden, maken een proces-verbaal op. Zij leveren dit in bij de examencommissie VAVO samen met het gemaakte examenwerk.
4. Een kandidaat wordt tot uiterlijk een half uur na de aanvang tot een toets toegelaten.
5. De aan de examenkandidaten voorgelegde opgaven blijven in het examenlokaal tot het einde van die toets.
6. Het college kan regels stellen voor de uitvoering van een toets van het centraal examen.

Artikel 27 Beoordeling centraal examen door examinator

1. De examencommissie VAVO doet aan de examinator in een vak toekomen:
 - a. het gemaakte werk van het centraal examen;
 - b. een exemplaar van de opgaven;
 - c. de beoordelingsnormen; en
 - d. het proces-verbaal van het examen.
2. De examinator beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past daarbij de beoordelingsnormen, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel d, van de Wet College voor toetsen en examens toe.
3. De examinator drukt zijn beoordeling uit in de score, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel d, van de Wet College voor toetsen en examens.
4. De examinator zendt de score en het beoordeelde werk aan de examencommissie VAVO.
5. Bij digitale examinering met gebruikmaking van de daartoe door het college beschikbaar gestelde programmatuur worden de handelingen, bedoeld in dit artikel, digitaal verricht, uitgezonderd de handelingen die betrekking hebben op het proces-verbaal.
6. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld over de beoordeling van het centraal examen door de examinator.

Artikel 28 Beoordeling centraal examen door gecommiteerde

1. De examencommissie VAVO, bedoeld in artikel 3.21 Uitv.besl. WVO 2020, doet onverwijld na de beoordeling door de examinator aan de examencommissie VAVO van de gecommiteerde toekomen:
 - a. het door de examinator beoordeelde werk van het centraal examen;
 - b. een exemplaar van de opgaven;
 - c. de beoordelingsnormen;
 - d. het proces-verbaal van het examen; en
 - e. de regels voor het bepalen van de score, bedoeld in artikel 3.21, derde lid.
2. De examencommissie VAVO van de gecommiteerde doet de documenten, bedoeld in het eerste lid, toekomen aan de gecommiteerde.
3. Artikel 3.21, tweede, derde, vijfde en zesde lid, is van overeenkomstige toepassing op de beoordeling door de gecommiteerde.
4. De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring over de verrichte correctie. Deze verklaring is medeondertekend door het bevoegd gezag van de school waar de gecommiteerde werkzaam is.
5. Bij ministeriële regeling kunnen nadere voorschriften worden gegeven voor de toepassing van het bepaalde in dit artikel.

Artikel 29 Vaststelling score en cijfer centraal examen

1. De examinator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg de score voor het centraal examen vast.
2. Indien de examinator en de gecommiteerde niet tot overeenstemming over de score komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Het bevoegd gezag van de gecommiteerde kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinator.

3. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.
4. De examencommissie VAVO stelt het cijfer voor het centraal examen in een vak vast op grond van de score, bedoeld in het eerste lid, of de beoordeling, bedoeld in het derde lid, en met inachtneming van de regels, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel e, van de Wet College voor toetsen en examens.

Artikel 30 Centraal examen bij verhindering

1. Indien een kandidaat om een geldige reden, ter beoordeling van de examencommissie VAVO, is verhinderd bij het centraal examen van een of meer vakken in het eerste tijdvak aanwezig te zijn, krijgt in het tweede tijdvak de gelegenheid het centraal examen alsnog te voltooien. De kandidaat maakt in dat geval maximaal twee toetsen per dag.
2. Indien een kandidaat ook in het tweede tijdvak om een geldige reden, ter beoordeling van de examencommissie VAVO, verhinderd is, of als hij het centraal examen in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van het college zijn eindexamen te voltooien.
3. Indien het bevoegd gezag op grond van artikel 3.17, tweede lid Uitv.besl. WVO 2020, zelf de afnametijdstippen van een centraal examen bepaalt, kan de examencommissie VAVO een kandidaat de gelegenheid geven om binnen de afnameperiode die het college daarvoor heeft ingesteld, alsnog het centraal examen te voltooien, waarvoor hij eerder was verhinderd.

Artikel 31 Overige organisatie en regels omtrent het centraal examen

Toezending en geheimhouding examenopgaven

1. Onze Minister zorgt ervoor dat de opgaven van de Wet College voor Toetsen en Examens tijdig worden gedrukt en verzonden aan de directeur van de school. De examencommissie VAVO zorgt ervoor, dat de opgaven voor het centraal examen geheim blijven tot de aanvang van de toets waarbij deze opgaven aan de kandidaten worden voorgelegd. Het CvTE kan opgaven aanwijzen waarop de eerste volzin niet van toepassing is.

Bekendmaking toegestane hulpmiddelen

2. De examencommissie VAVO deelt voor de aanvang van het centraal examen aan de kandidaten mede welke vakspecifieke hulpmiddelen door de centrale examencommissie vaststelling opgaven zijn toegestaan. Hierbij wordt tevens aangegeven of de kandidaat het hulpmiddel zelf mee mag nemen dan wel dat het wordt verstrekt door de examencommissie VAVO. Toegestane (woorden)boeken moeten onbeschreven zijn en mogen niet voorzien zijn van plakkertjes.

Gewaarmerkt examenpapier

3. Het werk wordt gemaakt op papier, gewaarmerkt en verstrekt door of vanwege de examencommissie VAVO, tenzij door de commissie belast met de vaststelling van de opgaven ander papier is verstrekt.

Kladpapier

4. Kladpapier wordt gewaarmerkt en verstrekt door de examencommissie VAVO.

Basispakket hulpmiddelen

5. De CvTE heeft een basispakket hulpmiddelen samengesteld. Bij het centraal examen zijn bij ieder vak toegestaan:
 - schrijfmateriaal, inclusief millimeterpapier
 - tekenpotlood, blauw en rood kleurpotlood
 - liniaal met millimeterverdeling, passer, nietmachine
 - geometrische driehoek, vlakgum
 - gewone rekenmachine (hiermee wordt niet de grafische rekenmachine bedoeld)
 - verklarend woordenboek van de Nederlandse taal

Gewone rekenmachine

6. Geen elektronische rekenapparaten zijn toegestaan die:
 - a. op het lichtnet aangesloten moeten worden

- b. tijdens het examen opgeladen moeten worden
- c. geluidsoverlast bezorgen
- d. zijn voorzien van een schrijffrol, alarminstallatie, dan wel zend- en/of ontvangstmogelijkheden
- e. alfanumeriek zijn
- f. grafieken kunnen weergeven in het afleesvenster

Grafische rekenmachine

7. Alleen bij de wiskundevakken op HAVO en VWO is bij het schoolexamen en centraal examen één grafische rekenmachine (GR) toegestaan. Dit hulpmiddel dient te zijn goedgekeurd door het CvTE.

Gebruik grafische rekenmachine

8. Voor het gebruik van de GR geldt:
- a. de GR mag tijdens het examen niet op het lichtnet worden aangesloten of met andere apparatuur worden verbonden;
 - b. het is de kandidaat niet toegestaan tijdens het examen gebruik te maken van de GR van een andere kandidaat;
 - c. Het geheugen van de GR moet worden geblokkeerd door een examenstand.

Gebruik woordenboek MVT

9. Bij de examens moderne vreemde talen is een eendelig Woordenboek vreemde taal-Nederlands en/of eentalig vreemde taal en/of een woordenlijst vreemde taal-Nederlands toegestaan.
De aanwezigheid van een afdeling Nederlands-vreemde taal, een opzoekgrammatica of soortgelijke bijlage in datzelfde deel is geen belemmering. Niet toegestaan is een elektronisch Woordenboek.

10 minuten voor aanvang CE aanwezig

10. De kandidaten moeten 10 minuten voor de start van het centraal examen in de examenzaal aanwezig zijn.

Start zitting

11. De zitting start op het moment dat de verantwoordelijke de zitting opent. De kandidaat dient zich vanaf dit moment aan de geldende regels tijdens centraal examens te houden.

1e uur

12. Het eerste uur na de start van het centraal examen mag geen enkele kandidaat de examenzaal verlaten.

Te laat

13. Een kandidaat die te laat komt mag uiterlijk tot een half uur na de start van het centraal examen tot de examenzaal worden toegelaten. Wie te laat komt, levert zijn werk toch in op het tijdstip dat voor de andere kandidaten geldt. Kandidaten die meer dan een half uur na de start van het centraal examen komen, mogen niet meer deelnemen aan deze zitting.

Tussentijds verlaten examenzaal

14. Indien een kandidaat om dringende redenen het examenlokaal tijdelijk moet verlaten, gebeurt dit altijd onder begeleiding van een toezichthouder.

Laatste kwartier

15. Tijdens het laatste kwartier van de zitting mogen geen kandidaten meer vertrekken. Aan het einde van de zitting blijven de kandidaten zitten, totdat een toezichthouder het sein geeft om de examenzaal te verlaten.

Jassen, tassen, horloges, mobiele apparatuur

16. Het is de kandidaten niet toegestaan jassen, tassen, horloges en mobiele apparatuur (mobiele telefoons, smartwatches, tablets e.d.) binnen handbereik te hebben. Zij deponeren deze op een door de toezichthouder aan te geven plaats binnen of buiten de examenzaal.

Naam op examenpapier: niet met potlood

17. De kandidaat plaatst aan de bovenkant van het papier zijn examennummer en zijn naam, tenzij een andere plaats is aangegeven. Bovendien vermeldt hij altijd de naam van de docent. Het is niet toegestaan het examen met potlood te maken.

Mededeling over opgaven

18. Tijdens het centraal examen worden aan de kandidaten geen mededelingen van welke aard ook, aangaande de opgaven gedaan, uitgezonderd mededelingen van het CvTE.

Verlenging

19. Indien een kandidaat recht heeft op verlenging van tijd, dan geldt voor hen dan de door de examencommissie VAVO vastgestelde regeling (zie artikel 6).

Inleveren examenwerk

20. De kandidaat levert zijn werk aan één van de toezichthouders in; aan het einde van de zitting controleert één van de toezichthouders of alle kandidaten hun werk hebben ingeleverd. De kandidaat is en blijft verantwoordelijk voor het inleveren van het gehele werk, met name dient hij attent te zijn op eventuele bijlagen.

Artikel 32 Bewaren examenwerk

1. Het bevoegd gezag bewaart het gemaakte werk van het centraal examen van de kandidaat gedurende ten minste zes maanden na de vaststelling van de uitslag, ter inzage voor belanghebbenden.
2. Het bevoegd gezag draagt er zorg voor dat een volledig stel van de bij de centrale examens gebruikte opgaven gedurende ten minste zes maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard blijft in het archief van de school.

Artikel 33 Inzagerecht

1. De kandidaat heeft eenmalig recht op inzage van het gemaakte examenwerk. Dit kan alleen na schriftelijk verzoek aan het examenbureau (vavoexamens@rocvantwente.nl).
2. De vakdocent is niet bij de inzage aanwezig, dit zal een medewerker van het examenbureau op zich nemen. De medewerker van het examenbureau ziet er op toe dat de kandidaat geen mogelijkheid heeft aanpassingen in het werk aan te brengen of kopieën van het werk te maken.
3. Als een kandidaat aannemelijk kan maken dat er een aanwijsbare fout bij de correctie is gemaakt, dient op onderstaande wijze te worden gehandeld
 - a. De kandidaat zet zijn/haar argumenten over vernomen fouten op papier en stuurt een bericht naar de examensecretaris: vavoexamens@rocvantwente.nl
 - b. Op verzoek van de examencommissie kijkt de 1^e corrector op grond van deze argumenten of naar zijn mening een aanpassing van de score aan de orde is.
 - a. De 1^e corrector neemt contact op met de 2^e corrector, geeft aan welke argumenten de leerling heeft en waarom de 1^e corrector deze wel of geen reden vindt voor aanpassing van de score. Op basis van een zorgvuldige voorbereiding voeren de 1^e corrector en 2^e corrector hierover gemotiveerd overleg. De uitkomst van dit contact wordt schriftelijk vastgelegd (kan in een mailbericht) en wordt gedeeld met de examencommissie VAVO.

1° Overeenstemming over aanpassing van score

Alleen als beide correctoren in overleg met elkaar tot de conclusie komen dat de score moet worden aangepast, wordt deze aangepast.

De directeur (in samenwerking met de examensecretaris) past de uitslag aan.

DUO/Examendiensten en de inspectie van het onderwijs worden op de hoogte gesteld van een eventueel nieuw vastgesteld cijfer. De inspectie zal in deze situatie altijd contact opnemen met de 2^e corrector en de directeur van de desbetreffende school om na te gaan of de 2^e corrector niet onder druk is gezet. Als de correctoren beide van mening zijn dat de score dient te worden aangepast, laat de directeur dat aan de leerling weten.

2° Geen overeenstemming over wel/geen aanpassing van de score

Indien de correctoren van mening verschillen over het al dan niet aanpassen van een score, kunnen de directeurs van de beide scholen in overleg met elkaar twee nieuwe correctoren aanstellen die het werk opnieuw beoordelen. Op basis van de nieuwe beoordeling stelt de directeur het cijfer vast. Het is aan te raden om twee docenten te kiezen die niet direct betrokken zijn, maar bijvoorbeeld verbonden zijn aan een andere

school die onder hetzelfde bestuur valt. Het spreekt voor zich dat deze docenten bevoegd moeten zijn voor het examenvak én dat zij zelf een eindexamenklas hebben.

Hoofdstuk V Uitslag van het eindexamen en herkansing centraal examen

Artikel 34 Eindcijfer vakken eindexamen

1. Het eindcijfer voor vakken van het eindexamen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
2. De examencommissie VAVO bepaalt het eindcijfer op het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen. Indien de uitkomst van de berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
3. Indien in een vak alleen een schoolexamen is afgenomen en niet ook een centraal examen, is het cijfer voor het schoolexamen ook het eindcijfer.

Artikel 35 Vaststelling uitslag eindexamen

1. De examencommissie VAVO en de examensecretaris stellen de uitslag van het eindexamen vast. De uitslag luidt «geslaagd» of «afgewezen».
2. De examencommissie VAVO stelt voor de vaststelling van de uitslag van het eindexamen vast of de kandidaat het eindexamen heeft afgelegd in de voor het eindexamen voorgeschreven vakken, bedoeld in de artikelen 3.1 tot en met 3.7 Uitv.besl. WVO 2020.
3. De kandidaat toont in voorkomend geval ten genoegen van de examencommissie VAVO aan dat hij recht heeft op een vrijstelling op grond van artikel 3.8 Uitv.besl. WVO 2020.
4. Indien dat nodig is om de kandidaat te laten slagen betrekken de examencommissie VAVO en de examensecretaris een of meer eindcijfers van de vakken niet bij de bepaling van de definitieve uitslag. De overgebleven vakken dienen een eindexamen te vormen.
5. Indien de kandidaat eindexamen heeft afgelegd en in datzelfde jaar deelstaatsexamen heeft afgelegd of eindexamen in een of meer vakken aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs, betrekken de examencommissie VAVO en de examensecretaris de met het deelstaatsexamen respectievelijk dat eindexamen behaalde cijfers, indien de kandidaat daarom tijdig en schriftelijk heeft verzocht, bij de uitslagbepaling

Artikel 36 Slaag-zakregeling vwo en havo

1. De kandidaat die eindexamen vwo of havo heeft afgelegd, is geslaagd indien:
 - a. 1° het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5* is;
2° het schoolexamen rekenen heeft afgelegd; indien de kandidaat havo met het profiel C&M het vak wiskunde A of B niet afgerond heeft.**
 - b. hij voor één van de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en voor zover van toepassing wiskunde A, wiskunde B of wiskunde C als eindcijfer 5 of hoger heeft behaald en hij voor het andere vak of andere hier genoemde vakken als eindcijfer 6 of hoger heeft behaald;
 - c. hij onverminderd onderdeel b:
 - 1° voor een van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of hoger en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger heeft behaald;

- 2° voor een van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt;
- 3° voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; of
- 4° voor een van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer 4 en voor een van deze vakken als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt;
- d. hij voor geen van de onderdelen, genoemd in het tweede lid, lager dan het eindcijfer 4 heeft behaald.
2. Bij de uitslagbepaling volgens het eerste lid, wordt het gemiddelde van de eindcijfers van ten minste de volgende onderdelen aangemerkt als het eindcijfer van een vak, voor zover voor deze onderdelen een eindcijfer is bepaald: maatschappijleer, culturele en kunstzinnige vorming en het profielwerkstuk. Het bevoegd gezag kan daaraan toevoegen:
- literatuur, als onderdeel van alle afzonderlijke moderne talen, met dien verstande dat indien het bevoegd gezag daartoe niet besluit, literatuur voor de bepaling van de eindcijfers een onderdeel is van het schoolexamen van die taal en literatuur;
 - algemene natuurwetenschappen in vwo en havo;
 - bij bijzondere scholen: godsdienst of levensbeschouwelijk vormingsonderwijs, met dien verstande dat indien het bevoegd gezag hiertoe niet besluit, godsdienst of levensbeschouwelijk vormingsonderwijs geen onderdeel is van het eindexamen, tenzij Onze Minister daarvoor goedkeuring heeft verleend met toepassing van artikel 3.1, eerste lid, onderdeel c, artikel 3.2, eerste lid, onderdeel c, of artikel 3.3, eerste lid, onderdeel c Uitv.besl. WVO 2020.
3. Indien het bevoegd gezag toepassing geeft aan het tweede lid, tweede volzin, wordt in het examenreglement vermeld welk onderdeel of welke onderdelen zijn toegevoegd voor de bepaling van het eindcijfer, bedoeld in dat lid.
4. De examencommissie VAVO bepaalt het eindcijfer, bedoeld in het tweede lid, als het rekenkundig gemiddelde van de eindcijfers van de samenstellende onderdelen. Indien de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
5. Zodra de eindcijfers en indien mogelijk de uitslag zijn vastgesteld, maakt de examencommissie VAVO deze schriftelijk aan de kandidaat bekend, onder mededeling van het recht van herkansing, bedoeld in artikel 3.38 Uitv.besl. WVO 2020. Indien de kandidaat geen herexamen doet is deze uitslag de definitieve uitslag.

* Deze eis vervalt t/m 31 augustus 2030 indien minstens één certificaat/EBR voor een CE-vak uit 2020 bij de uitslag betrokken wordt.

** Het cijfer voor het schoolexamen rekenen wordt niet bij de uitslag betrokken, maar wordt op een aparte bijlage bij de cijferlijst vermeld.

Artikel 37 Slaag-zakregeling vmbo

- De kandidaat die het eindexamen vmbo in een leerweg heeft afgelegd, is geslaagd indien:
 - het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5* is;
 - hij voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 5 of hoger heeft behaald en het schoolexamen rekenen** heeft afgelegd indien de kandidaat het vak wiskunde niet afgerond heeft.

- c. hij onverminderd onderdeel b:
 - 1°.voor een van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of hoger en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger heeft behaald;
 - 2°.voor een van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger waarvan ten minste een 7 of hoger heeft behaald; of
 - 3°.voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger waarvan ten minste een 7 of hoger heeft behaald;
 - d. hij voor geen van de onderdelen, genoemd in het derde of vierde lid, lager dan het eindcijfer 4 heeft behaald;
 - e. hij voor de vakken lichamelijke opvoeding en kunstvakken inclusief culturele en kunstzinnige vorming de kwalificatie «voldoende» of «goed» heeft behaald; en
 - f. .als het gaat om een eindexamen vmbo gemengde of theoretische leerweg: hij voor het profielwerkstuk de kwalificatie «voldoende» of «goed» heeft behaald.
2. De examencommissie VAVO bepaalt het eindcijfer, bedoeld in het derde en vierde lid, als het rekenkundig gemiddelde van de eindcijfers van de samenstellende onderdelen. Indien de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
 3. Zodra de eindcijfers en indien mogelijk de uitslag zijn vastgesteld, maakt de examencommissie VAVO deze schriftelijk aan de kandidaat bekend, onder mededeling van het recht van herkansing, bedoeld in artikel 3.38 Uitv.besl. WVO 2020. Indien de kandidaat geen herexamen doet is deze uitslag de definitieve uitslag.

* Deze eis vervalt t/m 31 augustus 2030 indien minstens één certificaat/EBR voor een CE-vak uit 2020 bij de uitslag betrokken wordt.

** Het cijfer voor het schoolexamen rekenen wordt niet bij de uitslag betrokken, maar wordt op een aparte bijlage bij de cijferlijst vermeld.

Artikel 38 Herkansing centraal examen

1. De kandidaat kan voor één vak van het eindexamen waarin hij centraal examen heeft afgelegd, in het tweede of, indien artikel 3.29, eerste lid Uitv.besl. WVO 2020, van toepassing is, het derde tijdvak, opnieuw deelnemen aan het centraal examen.
2. De kandidaat heeft het recht, bedoeld in het eerste en tweede lid, indien op grond van artikel 3.34, vijfde lid, of artikel 3.35, zevende lid Uitv.besl. WVO 2020, de eindcijfers zijn bekendgemaakt.
3. De aanvraag voor een herkansing van het centraal examen moet binnen een vastgestelde termijn bij de examencommissie VAVO worden ingediend op de daarvoor aangewezen wijze.
4. Dit artikel is ook van toepassing als in plaats van een volledig eindexamen, eindexamen in een of meer vakken wordt afgelegd. De kandidaat die in een examenjaar zowel een volledig eindexamen als eindexamen in een of meer vakken aflegt, oefent het recht, bedoeld in het eerste en tweede lid, ten hoogste eenmaal uit.

Artikel 39 Cijfer en uitslag na herkansing

1. Het hoogste cijfer voor een vak, behaald bij het centraal examen of de herkansing, is het definitieve cijfer van het centraal examen in dat vak.

2. Na afloop van de herkansing in het laatste leerjaar stelt de examencommissie VAVO de uitslag definitief vast met overeenkomstige toepassing van artikel 2.57, tweede lid, van de wet en de artikelen 3.34 en 3.35 Uitv.besl. WVO 2020 en maakt deze schriftelijk aan de kandidaat bekend.

Artikel 40 Judicium cum laude

1. Een kandidaat is geslaagd voor het eindexamen vwo met toekenning van het judicium cum laude indien de eindexamenuitslag voldoet aan de volgende voorschriften:
 - b. ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0, berekend op basis van de eindcijfers voor:
1° de vakken in het gemeenschappelijke deel van het profiel, het combinatiecijfer, en de vakken van het profieldeel; en
2° het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld, en
 - c. ten minste het eindcijfer 7 of ten minste de kwalificatie «voldoende» voor alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling op grond van artikel 3.34 Uitv.besl. WVO 2020.
2. Een kandidaat is geslaagd voor het eindexamen havo met toekenning van het judicium cum laude indien de eindexamenuitslag voldoet aan de volgende voorschriften:
 - a. ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0, berekend op basis van de eindcijfers voor:
1° de vakken in het gemeenschappelijke deel van het profiel, het combinatiecijfer, en de vakken van het profieldeel; en
2° het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld, en
 - b. ten minste het eindcijfer 6 of ten minste de kwalificatie «voldoende» voor alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling op grond van artikel 3.34 Uitv.besl. WVO 2020.
3. Een kandidaat is geslaagd voor het eindexamen vmbo theoretische leerweg met toekenning van het judicium cum laude indien de eindexamenuitslag voldoet aan de volgende voorschriften:
 - a. ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0, berekend op basis van de eindcijfers voor:
1° de vakken Nederlandse taal, Engelse taal en maatschappijleer, en de algemene vakken van het profieldeel; en
2° het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld, en
 - b. ten minste het eindcijfer 6 of ten minste de kwalificatie «voldoende» voor het profielwerkstuk en alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling op grond van artikel 3.35 Uitv.besl. WVO 2020.
4. Bovenstaande geldt alleen indien alle centrale examens zijn afgelegd binnen de periode van het schooljaar voorafgaande aan de diplomering.